

Vojenský prostor Ralsko: krásná příroda i ekologická katastrofa

16.6.2023 - Jan Mikulička | Krajský úřad Libereckého kraje

REGION LIBEREC přichází s každotýdenní rubrikou Zpátky do minulosti, která přibližuje mnoho zajímavostí z historie Liberecka.

„Dnes už ví většina lidí jen to, že se jedná o bývalý vojenský prostor. Detaily však zná málokdo. Ta historie je pohnutá a spojená s jedním z nejhorších období našich novodobých dějin,“ uvedla Květa Vinklátová, náměstkyně pro kulturu, památkovou péči a cestovní ruch Libereckého kraje.

Již za vlády císaře Josefa II. se na tomto území nalézalo vojenské cvičiště. Do poloviny 20. století bylo Ralsko poměrně řídké osídleno, převážně sudetskými Němci a během druhé světové války spadala tato oblast pod Velkoněmeckou říši. V části prostoru mezi Novým Dvorem a Mimoni se na písčitých polích cvičili střelci z panzerfaustů a panzerschrecků. V dubnu 1945 vybudovali ženisté dvě letiště u Hradčan.

Konec roku 1945 s sebou přinesl i odsun říšských a sudetských Němců a příchod českých osídlenců. V říjnu 1946 vláda rozhodla o zřízení Vojenského výcvikového tábora Bezděz. Na počátku roku 1947 byla oblast vyklizena a některé vesnice dokonce srovnané se zemí. Československá armáda v prostoru postavila různá zařízení pro výcvik vojsk, průzkumný polygon pro testování různých druhů munice. Po invazi vojsk Varšavské smlouvy v roce 1968 prostor obsadila sovětská vojska.

Vojenský prostor Ralsko s Hradčanským letištěm byl pro sovětská vojska důležitým strategickým bodem. Začala ho proto obsazovat v den okupace 21. srpna 1968 hned v ranních hodinách. Okupace vyvolala vlnu nenávisti, strhávaly se rudé hvězdy z místních národních výborů a ve městech se zakládaly protiokupační petice. Prostor nebyl plně uzavřen, pracovali zde čeští lesníci, hasiči, zemědělci nebo elektrikáři. Do prostoru se mohli dostat i lidé bez povolení, například když chodili na houby nebo borůvky.

Po revoluci roku 1989 byl vyjednáán odsun sovětských vojsk a 30. května 1991 odjel z Mimoně poslední sovětský transport a vláda ČSFR rozhodla o zrušení vojenského újezdu Ralsko k 31. prosinci 1991. Místo se otevřelo turistům, ale stále bylo plné nevybuchlé munice. Jeho vyčištění bylo jedním z největších projektů armády k navrácení půdy a staveb veřejnosti po druhé světové válce.

Sovětská armáda zdevastovala v oblasti Ralska životní prostředí. Nejhorší situace byla v okolí letiště Hradčany, kde se nacházely jedny z největších skladů pohonných hmot a mazadel na českém území. V nevyhovujících nádržích bylo skladováno přes 37. 000 m³ leteckého petroleje, nafty a benzínu, což způsobilo silnou kontaminaci půdy a podzemních vod, s níž se bojuje dodnes. Dalším poškozeným územím je šest rozsáhlých střelnic, kde se stále nachází množství munice téměř všech druhů a kmeny okolních stromů jsou plné železných střepin.

<https://www.kraj-lbc.cz/aktuality/vojensky-prostor-ralsko-krasna-priroda-i-ekologicka-katastrofa-n1145696.htm>